บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นพฤติกรรมที่พบได้ทั่วโลกและในสังคมไทยมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน จากการประมาณการขององค์การอนามัยโลกในปีคริสต์ศักราช 2002 (World Health Organization: WHO, 2004) มีประชากรโลกประมาณ 2 พันล้านคน บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และประมาณ 76.3 ล้านคนเป็นผู้ที่มีความผิดปกติจากการดื่มแอลกอฮอล์ (Diagnosable Alcohol Use Disorder) จากข้อมูลการบริโภคของประชาชนไทย (มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ, 2547) พบว่า มีแนวโน้มผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีอัตราการบริโภคเฉลี่ย 58.0 ลิตรต่อคนต่อปี ในปี พ.ศ. 2546 เพิ่มจากปี พ.ศ. 2532 ที่อัตราการดื่มเฉลี่ย 20.2 ลิตรต่อปี เกือบ 3 เท่าตัว เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศทั่วโลก พบว่า โดยภาพรวมคนไทยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงเป็นอันดับ 5 ของโลกรองจากโปรตุเกส สาธารณรัฐไอซ์แลนด์ บาฮาม่าส์ และสาธารณรัฐเชค ตามลำดับ และเป็นอันดับ 1 ของเอเชีย

จากรายงานการเฝ้าระวังพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยในปี 2551 (สาวิตรี อัษณางค์กรชัย, อโนชา หมึกทอง และถนอมศรี อินทนนท์, 2551) พบว่าในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 3 และ 5 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญหรือนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปี 2 โรงเรียนสายอาชีวศึกษาจากโรงเรียนในจังหวัดที่สุ่มเลือกแบ่งตามเขตการศึกษาทั่วประเทศและกรุงเทพมหานคร รวม 40 เขตจังหวัด พบว่า นักเรียนชายและหญิงร้อยละ 39.8 และ 24.5 เคยดื่มสุรามาแล้วในชีวิต อายุเฉลี่ยที่นักเรียนเริ่มดื่มสุราเป็นครั้งแรก ประมาณ 13 ปีในผู้ชายและ 14 ปีในผู้หญิงในจำนวนนักเรียนที่ดื่มในปัจจุบัน ที่สำคัญการศึกษาของบุญเสริม หุตะแพทย์, ชินรัตน์ สมสืบ, ประกายรัตน์ ภัทรธิติ, สุรพร เสี้ยนสลาย และกุลกานต์ อภิวัฒนลังการ (2550) ก็ยังพบว่าหลังจากการทดลองหัดดื่มครั้งแรกนักเรียนร้อยละ 47.5 ยังคงดื่มต่อมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีโอกาสติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปจนโตได้ ดังนั้นสถานการณ์ขณะนี้จึงนับว่าน่าเป็นห่วงอย่างยิ่งประกอบกับข้อมูลการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากรไทยปี 2550 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550) ที่พบว่าคนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 14.9 ล้านคนและที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง คือกลุ่มเยาวชนมีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงถึงร้อยละ 21.9 ของประชากรในกลุ่มอายุนี้และเมื่อเปรียบเทียบแนวโน้มในช่วงเวลา 11 ปี (2539-2550) แนวโน้มการดื่มประจำเพิ่ม

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

สูงขึ้นทั้งชายและหญิง โดยการเพิ่มขึ้นของเพศหญิงมากกว่าเพศชาย 2 เท่า แนวโน้มการดื่มประจำเพิ่มขึ้นอย่างมากโดยเฉพาะในกลุ่มเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ตอนต้น

จากสถานการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กนักเรียนวัยรุ่นต้องมีการเฝ้าระวังและป้องกันอย่างจริงจัง เพราะการเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีแนวโน้มว่าอายุจะเด็กลดลงเรื่อย ๆ จากการศึกษาภยันตรายที่เกี่ยวก้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั่วโลก (WHO, 2004) พบว่าประมาณ ร้อยละ 5 ของการตายของประชากรโลกที่มีอายุระหว่าง 15-29 ปี ในปีคริสต์ศักราช 1990 เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เกิดภาระในสังคมมากกว่าบุหรี่และสารเสพติดอื่น ๆ เพราะเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เริ่มมีบทบาทตั้งแต่อายุยังน้อยและเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ก็เกิดโรคที่มีผลเสียต่อร่างกายชัดเจนมากขึ้น เช่น ภาวะพิษสุรา เรื้อรังที่เป็นการเจ็บป่วยที่ใช้เวลารักษานานและอาจถึงแก่ชีวิตได้ ผลกระทบจากการดื่มสุรามีทั้งทางตรงและทางอ้อม ระยะสั้น และระยะยาวทั้งต่อระดับบุคคล ผู้บริโภคและคนใกล้ชิดในครอบครัว สังคมและประเทศชาติโดยรวมอีกด้วย

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ในเยาวชนโดยตรงนั้นมีหลายประการเนื่องจากเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์นั้นสามารถละลายในไขมันได้ดี จึงสามารถผ่านทำนบที่กั้นระหว่างกระแสโลหิตกับเซลล์สมองได้เป็นอย่างดี (บัณฑิต ศรไพศาล, 2547) ผลที่เกิดขึ้นในทันทีคือกดการทำงานของสมอง โดยเฉพาะอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมส่งผลให้ผู้ดื่มขาดความยับยั้งชั่งใจ จนทำให้สามารถก่อความรุนแรงและพฤติกรรมที่ก่อความเดือดร้อนและอันตรายต่อตนเองและผู้อื่นโดยง่าย เช่น ก่อให้เกิดอาการมึนเมาในผู้ดื่ม ขาดสติยั้งคิด จิตใจและอารมณ์ไม่ปกติ ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาท ซึ่งถ้าผู้ดื่มเป็นนักเรียนอาจถูกลงโทษให้ออกจากสถานศึกษาได้ อาการมึนเมายังทำให้การตัดสินใจผิดพลาดก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย โดยจะเห็นได้จากการรายงานของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข (2550) ที่พบว่าการเกิดอุบัติเหตุจราจรมากกว่าร้อยละ 50 มีสาเหตุมาจากความมึนเมาจากสิ่งเสพย์ติดและดื่มสุราของผู้ขับขี่ โดยปัจจุบันอุบัติเหตุยานยนต์ยังคงเป็นสาเหตุอันดับหนึ่งของการเสียชีวิตในคนวัยหนุ่มสาว นอกจากนั้นการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ยังเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการก่อคดีอาชญากรรม การมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ปลอดภัยและเป็นปัญหาทางสังคมในระดับชาติอีกด้วย (สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน, 2548)

ดังนั้นนานาประเทศรวมถึงประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากการดื่มสุราในกลุ่มวัยรุ่นมากขึ้น เนื่องจากวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงจากพัฒนาการทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ที่ทำให้มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายกว่า

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

กลุ่มอายุอื่น ๆ (สาวิตรี อัยณางค์กรชัย และคณะ, 2551) จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าสาเหตุของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นมีสาเหตุอยู่หลายประการ เช่น ปัจจัยที่เกิดจากตัวของวัยรุ่น ซึ่งพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมในวัยนี้จะมีความคึกคะนอง อยากรู้อยากเห็นอยากทดลอง ขาดความมั่นใจในตนเองเนื่องจากปัญหาการปรับตัวและวัยรุ่นมีความเข้าใจว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะทำให้มีคนยอมรับ (สุทธิลักษณ์ ตั้งกุลบริบูรณ์, 2549) ปัญหาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกก็เป็นสาเหตุที่สำคัญ ในวัยนี้พบว่าเพื่อนมีอิทธิพลต่อการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ค่อนข้างสูง จากการที่ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนในวัยเดียวกัน ทำให้วัยรุ่นยอมกระทำพฤติกรรมตามกลุ่มของตน (ประกิจ โพธิอาศน์, 2541 ;วิชัย โปษยะจินดา และอาภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา, 2544 ; บุญเสริม หุตะแพทย์ และคณะ, 2550) นอกจากนี้สภาพแวดล้อมภายในครอบครัวมีส่วนในการผลักดันให้วัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะในครอบครัวที่มีปัญหาเรื่องสัมพันธภาพระหว่างคนในครอบครัวและมีแบบอย่างจากบิดามารดาที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (มูลนิธิเพื่อนหญิง, บุญเสริม หุตะแพทย์และกิตวิภา สุวรรณรัตน์, 2546; บุญเสริม หุตะแพทย์และคณะ, 2550) จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะปัจจัยที่เกิดจากภายในตัววัยรุ่นเองเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด (วรรณชนก จันทชุม, 2549 ข) ซึ่งร้อยละ 82 ของวัยรุ่นที่ดื่มแอลกอฮอล์ยอมรับว่าการดื่มครั้งแรกเกิดจากการอยากทดลองดื่มและเป็นการดื่มกับกลุ่มเพื่อนและร้อยละ 72.2 พยายามที่จะหยุดดื่มแต่ไม่สามารถทำได้สำเร็จ เนื่องจากไม่สามารถปฏิเสธการชักชวนของเพื่อนได้ เนื่องจากต้องการการเป็นที่ยอมรับ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2549)

จะเห็นได้ว่ามีวัยรุ่นเป็นจำนวนมาก ที่มีพฤติกรรมการดื่มอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ เนื่องจากการที่ไม่สามารถปฏิเสธการดื่มในครั้งต่อไปได้หลังจากการทดลองการดื่มในครั้งแรก ดังนั้นแนวทางหนึ่งที่จะลดพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น จึงควรสร้างทักษะทางสังคม ทักษะในการปฏิเสธแอลกอฮอล์ การเสริมสร้างเจตคติและบรรทัดฐานสังคมในการต่อต้านการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสารเสพติดควบคู่ไปกับการสอนให้ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับการใช้และอันตรายจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การใช้เหตุผลและใช้ข้อมูลในการคิดพิจารณาอย่างเป็นระบบ และพิจารณาถึงผลเสียที่ตามมาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นได้ เพื่อให้วัยรุ่นมีความตั้งใจในการปฏิเสธต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสามารถทำพฤติกรรมดังกล่าวได้สำเร็จ ซึ่งจะทำให้ภาวะเสี่ยงของการติดสุราในอนาคตลดลง (WHO Regional Office for Europe, 2000; สาวิตรี อัยณางค์กรชัย และสุวรรณา อรุณพงศ์ไพศาล, 2543) ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง การคาดหวังในประสิทธิผลของผลลัพธ์ของ Bandura (1997) ที่เชื่อว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นสิ่งสำคัญต่อการกระทำ พฤติกรรมบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถ

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

ของตนเองสูงจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นและมีความพยายามที่จะกระทำพฤติกรรมโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และทฤษฎีพฤติกรรมที่มีการวางแผน (Theory of Planned Behavior) ของ Ajzen (2002) ซึ่งเชื่อว่าการปรับเปลี่ยนทัศนคติ บรรทัดฐานทางสังคม พฤติกรรมเป็นเรื่องที่สามารถแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนได้ เนื่องจากการกระทำพฤติกรรมของบุคคลมาจากการรับรู้ ข้อมูล หรือประสบการณ์ในสังคมของตน และความตั้งใจหรือเจตนาของบุคคลในการที่จะแสดงพฤติกรรมจะผลักดันให้เกิดการแสดงพฤติกรรมตามความตั้งใจด้วย

สำหรับปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มวัยรุ่นของจังหวัดบุรีรัมย์ จากรายงานการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า มีประวัติการเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 27.3 โดยนักเรียนชายยังคงมีประวัติการดื่มเครื่องดื่มในรอบ 1 ปี มากกว่านักเรียนหญิงเกือบเท่าตัว (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์, 2551) ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเน้นการศึกษาป้องกันพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยรุ่นชาย โดยเฉพาะ เนื่องจากกลุ่มวัยรุ่นชายมีอุบัติการณ์ในการดื่มสูงและเร็วกว่าวัยรุ่นหญิง ประกอบกับมีการแสดงออกเชิงประจักษ์อย่างชัดเจนแก่สังคมภายนอกแทบทุกด้าน หลังจากมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การก่อเหตุทะเลาะวิวาท มั่วสุมทางเพศ ไม่สนใจการเรียน เป็นต้น

จากผลงานวิจัยเพื่อป้องกันการการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในสถานศึกษาที่ผ่านมาได้มีการพัฒนารูปแบบหรือกลวิธีต่าง ๆ โดยการจัดกระทำหรือให้วิธีการทดลอง เพื่อป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชน เช่น การจัดอบรมให้ความรู้ การเข้าค่ายเกี่ยวกับโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การฝึกทักษะในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ทักษะในการปฏิเสธ ทักษะในการปรับเปลี่ยนเจตคติ เป็นต้น (กาญจนา แก้วสุวรรณ, 2550; บุญเตือน เหลืองเลิศขจร, 2547; สุรัชยา มุมาลี, 2551) โดยเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy)ในการป้องกันและลดการมีพฤติกรรมเสี่ยงจากกลวิธีต่าง ๆ พบว่ามีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาความรู้ และทักษะของเยาวชนในการป้องกันการการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในระดับหนึ่ง แต่เป็นการจัดกระทำที่ผู้วิจัยเป็นผู้คิดริเริ่มและจัดให้ วิธีการนี้ค่อนข้างได้ผลที่มีประสิทธิภาพสูงและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางปฏิบัติทันที แต่มีข้อจำกัดคือความกระตือรือร้นของนักเรียนจะค่อย ๆ ลดลง สภาพการปฏิบัติแบบเก่าก็ค่อย ๆ คืนสู่สภาพเดิมภายหลังเสร็จสิ้นโครงการ (พันธุ์ทิพย์ รามสูต, 2540) จากยุทธศาสตร์ใหม่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน พบว่าวิธีการหรือกระบวนการที่ก่อให้เกิดประสิทธิผล ได้แก่ การดำเนินงานในลักษณะกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (Participation) (ชูชัย ศุภวงศ์, สุภกร บัวสาย และจิตสิริ ธนภัทร, 2542) ดังนั้นในการพัฒนาโปรแกรมผู้วิจัยจึงพัฒนากิจกรรมโดยเน้นกิจกรรมที่เพิ่มความเชื่อมั่นในความสามารถของตนจากแหล่งข้อมูลหลัก 4 แหล่ง ได้แก่ การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

การเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น การถูกชักชวน และภาวะทางสรีรวิทยาและอารมณ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มาเป็นกลวิธีหลักในการดำเนินกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับรู้ทักษะ ฝึกฝนให้เกิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์จนเกิดความมั่นใจและเปิดโอกาสให้นักเรียนคิด วิเคราะห์ ฝึกปฏิบัติการประยุกต์ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยการแลกเปลี่ยนความคิด การรับรู้ระหว่างบุคคลและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม การปรับเปลี่ยนบรรทัดฐานจากกลุ่มเพื่อน มาใช้ในการพัฒนาให้กลุ่มตัวอย่างเกิดแรงจูงใจต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในทางที่ดี การคาดหวังในผลของการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อันนำไปสู่การมีความตั้งใจที่จะหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อไป

คำถามการวิจัย

ผลของโปรแกรมการสร้างแรงจูงใจต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความคาดหวังในผลของการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และความตั้งใจต่อการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของวัยรุ่นชายตอนต้นระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมและไม่ได้รับโปรแกรมแตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความคาดหวังในผลของการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความตั้งใจต่อการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผลในกลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรม

2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความคาดหวังในผลของการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความตั้งใจต่อการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ระหว่างนักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในระยะหลังทดลองดีกว่าก่อนทดลอง

2. นักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนความคาดหวังในผลของการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะหลังทดลองดีกว่าก่อนทดลอง

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

3. นักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนความตั้งใจต่อการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระยะหลังทดลองดีกว่าก่อนทดลอง

4. นักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในระยะติดตามผลไม่แตกต่างจากระยะหลังการทดลอง

5. นักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนความคาดหวังในผลของการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะติดตามผลไม่แตกต่างจากระยะหลังการทดลอง

6. นักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนความตั้งใจต่อการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะติดตามผลไม่แตกต่างจากระยะหลังการทดลอง

7. นักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม

8. นักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนความคาดหวังในผลของการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม

9. นักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนความตั้งใจต่อการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะในนักเรียนชายมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เลยหรือเคยทดลองดื่มไม่เกิน 1 แก้วเท่านั้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับอำเภอแบบสหศึกษา เขตอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 100 ราย ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2552-มกราคม พ.ศ. 2553

นิยามศัพท์เฉพาะ

โปรแกรมการสร้างแรงจูงใจต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึงโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมาจากแนวคิดการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองของ Bandura (1997) โดยนำกลวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การปรับเปลี่ยนบรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อน มาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนเองโดยจัดเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรครั้งละ 50-60 นาที สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ กิจกรรมที่สำคัญได้แก่ การคิดวิเคราะห์ในการประเมินสถานการณ์เสี่ยงและผลที่ตามมาจากการหลีกเลี่ยงการดื่ม/ ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การฝึกทักษะการหลีกเลี่ยง การดูตัวแบบ ฝึกทักษะการสื่อสาร การให้ข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสร้างแรงจูงใจที่ดีต่อการหลีกเลี่ยงการดื่ม ในสภาวะทางอารมณ์ที่

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

เหมาะสมของกลุ่มเพื่อน ภายใต้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมให้เกิดความตั้งใจในการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง การบริโภคเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของเอทิลแอลกอฮอล์ทุกชนิด ได้แก่ เหล้า เหล้าขาว เหล้าปั่น เบียร์ สปาย ไวน์ สาโท เป็นต้น

การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง ความมั่นใจหรือความเชื่อของบุคคล ในความสามารถของตนเองในการตัดสินใจหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในสถานการณ์ 3 ด้านได้แก่ ความกดดันทางสังคม การผ่อนคลายอารมณ์ และในโอกาสที่เอื้ออำนวยต่าง ๆ วัดโดยแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 7 ระดับตัวเลือก ที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ฉบับปรับปรุงในกลุ่มวัยรุ่นของ Young, Hasking, Oei and Loveday (2007) (Drinking Refusal Self-efficacy Questionnaire-revised Adolescent Version: DRSEQ-RA)

ความคาดหวังในผลของการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง ความเชื่อในผลดี ผลเสีย ในการตัดสินใจที่จะจำแนกผลที่เกิดจากพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประเมินโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดความคาดหวังในผลลัพธ์ ของทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองของ Bandura (1997) โดยวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ความตั้งใจต่อการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง เจตนาของนักเรียนในการที่จะพยายามปฏิบัติตนหรือวางแผนที่จะปฏิบัติตนเพื่อป้องกันตนเองจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเมินโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมที่มีการวางแผน (Theory of Planned Behavior) ของ Ajzen (2002) โดยวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University